

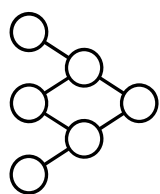
Obligacijos

Bendra informacija

Obligacijos yra skolos vertybiniai popieriai, kuriuos įsigydamas investuotojas tam tikram laikotarpiui skolina lėšas įmonei ir už tai gauna kintamąsias ar fiksuotąsias palūkanas. Obligacijas, kaip skolinimosi priemonę, gali išleisti įmonės, savivaldybės, valstybės ir suverenios vyriausybės, norėdamos gauti lėšų įvairiems projektams ir veiklai finansuoti. Išleidžiant obligacijas, reikia nustatyti, ar jų palūkanų norma bus fiksuota ar kintama, ar obligacijos išleidžiamos diskontuota verte.

Fiksuotųjų palūkanų obligacijos	Kintamųjų palūkanų obligacijos	Diskontuotos obligacijos
Bendra grąžinama suma didesnė už pagrindinę paskolos sumą.	Bendra grąžinama suma didesnė už pagrindinę paskolos sumą.	Bendra grąžinama suma yra lygi pagrindinei paskolos sumai.
Atkarpa fiksuota, mokama reguliariai.	Atkarpa kintama, mokama reguliariai.	Atkarpa nėra mokama.
Jei investuotojas obligacijas išlaiko iki išpirkimo termino, grąža yra žinoma.	Atkarpos dydis priklauso nuo indekso ar kito rodiklio kiekvieną atitinkamą laikotarpį, todėl tiksli suma iš anksto nėra žinoma.	Obligacijų pirkimo kaina yra mažesnė už jų nominalią vertę. Laikant obligacijas iki išpirkimo laikotarpio pabaigos, pajamos gaunamos iš obligacijų nominaliosios vertės ir jų pirkimo kainos skirtumo.

Emitentas turi įsipareigojimą grąžinti skolą investuotojams, atėjus obligacijų išpirkimo terminui. Obligacijų galiojimo laikotarpiu investuotojas gali parduoti obligacijas antrinėje rinkoje, jei ji yra. Dabartinės palūkanų normos yra svarbios, nustatant obligacijų rinkos kainą. Kiti didelę įtaką obligacijų kainoms turintys veiksniai yra emitento kredito reitingas ir jo gebėjimas grąžinti investuotas lėšas.

Sudėtingumas ir klasifikacija

Obligacijos gali būti skirstomos į paprastas ir sudėtingas finansines priemones. Obligacijos priskiriamos sudėtingoms finansinėms priemonėms tuo atveju, jei jomis nėra prekiaujama reguliuojamose rinkose, lygiavertėse trečiųjų šalių rinkose už Europos ekonominės erdvės ribų arba daugiašalėse prekybos sistemose, jei jos apima išvestinę finansinę priemonę arba jei dėl obligacijų struktūros klientams gali būti sunku suprasti su obligacijomis susijusią riziką. Keletas sudėtingų obligacijų pavyzdžių:

- **Subordinuotosios obligacijos** yra negarantuotos skolos priemonės, už kurias skolininko įsipareigojimų nevykdymo atveju skola bus grąžinta tik po to, kai visos kitos emitento skolos ir paskolos bus visiškai grąžintos (tačiau prieš įvykdant akcininkų reikalavimus);
- **Pirmalaikio išpirkimo obligacijos** (dar vadinamos išperkamosiomis obligacijomis) – jų emitentas turi galimybę išpirkti obligacijas iki išpirkimo dienos. Tokiu atveju investuotojas negaus likusių atkarpos išmokų, taip pat susidurs su reinvestavimo rizika, nes reinvestuojant gali būti taikoma mažesnė palūkanų norma. Sąlygos, kuriomis obligacijos gali būti išpirtos nesuėjus terminui, yra nurodomos obligacijos dokumentuose;
- **Konvertuojamosios obligacijos** yra obligacijos, suteikiančios teisę tam tikromis aplinkybėmis jas konvertuoti į akcijas. Tuo atveju obligacijos konvertuojamos tam tikru santykiu, kuris nurodomas obligacijų dokumentuose;
- **Obligacijos su įterptomomis išvestinėmis priemonėmis.** Pavyzdžiui, obligacijos su įterptuoju pasirinkimo sandoriu suteikia jos emitentui ar savininkui teisę ateityje atlikti tam tikrus konkrečius veiksmus, atsižvelgiant į tai, kas nurodyta obligacijų dokumentuose (pavyzdžiui, išpirkti ar parduoti obligacijas iki jų išpirkimo termino).

Investicijos į sudėtingas obligacijas paprastai yra rizikingesnės nei į nesudėtingas obligacijas, nes reikia atsižvelgti į papildomą su kompleksine obligacija susijusią riziką. Be to, papildoma rizika gali skirtis priklausomai nuo konkrečių obligacijų ir jų sudėtingumo požymio, todėl prieš investuodamas klientas turėtų labai atidžiai perskaityti obligacijų dokumentus. Norint kompensuoti investavimo riziką, sudėtingos obligacijos paprastai išleidžiamos didesne palūkanų norma nei lygiavertės nesudėtingos obligacijos, tačiau didesnis pelningumas nėra garantuojamas.

Nauda

Viena iš priežasčių, kodėl investuojama į obligacijas, yra nuspėjamos pajamos mokamų atkarpų pavidalu arba diskontuotųjų obligacijų atveju – skirtumo tarp pagrindinės ir pirkimo kainos pavidalu. Jei obligacijos laikomos iki išpirkimo termino pabaigos, investuotojai susigrąžina visą pagrindinę sumą, todėl investicijos į obligacijas taip pat gali būti naudojamos kapitalui išsaugoti. Jei obligacijomis prekiaujama antrinėje rinkoje, tuomet svarbūs ir kainų pokyčiai – investuotojai gali uždirbti arba prarasti dėl pardavimo ir pirkimo kainų skirtumų.

Obligacijų vertė priklauso nuo:

- **palūkanų normos rinkoje.** Rinkos palūkanų normos ir obligacijų kainos antrinėje rinkoje paprastai kinta priešingomis kryptimis. Kuo ilgesnė obligacijų trukmė, tuo didesnė įtaka;
- **emito kredito reitingo** ir jo gebėjimo grąžinti investuotas lėšas;
- **obligacijų trukmės.** Už ilgesnės trukmės obligacijas paprastai mokamos didesnės palūkanos, palyginti su trumpesnės trukmės obligacijomis. Kuo ilgesnės trukmės jūsų investicija į obligacijas, tuo didesnis kainos svyravimas.

Galimai mažesnė grąža

Galimai didesnė grąža

Vyriausybės obligacijos

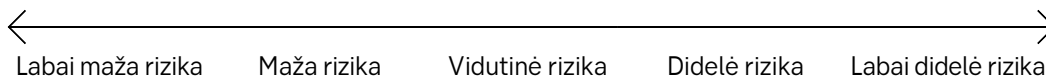
Įmonių obligacijos

Investicinio reitingo¹

Spekuliacinio reitingo²

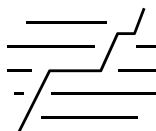
Trumpo laikotarpio

Ilgą laikotarpio

¹ Investicinio reitingo obligacijos (angl. investment grade bonds) yra obligacijos, kurioms investicinio lygio reitingą suteikia „Standard & Poor’s“ (BBB- ar didesnį), „Moody’s“ (Baa³ ar didesnį) ir „Fitch“ (BBB arba didesnį) reitingų agentūros.

² Spekuliacinio reitingo obligacijos (angl. non-investment grade bonds) yra obligacijos, kurioms spekuliacinio lygio reitingą suteikia „Standard & Poor’s“ (BB+ ar mažesnį), „Moody’s“ (Ba¹ ar mažesnį) ir „Fitch“ (BB+ ar mažesnį) reitingų agentūros.

Rizika

Pagrindinė rizika, susijusi su skolos finansinėmis priemonėmis, yra galimi finansinės priemonės rinkos kainos pokyčiai, kuriuos lemia rinkos palūkanų normų pasikeitimai nepasibaigus finansinės priemonės terminui iki išpirkimo ir emitento įsipareigojimų nevykdymo rizika.

Likvidumo rizika siejama su rinkos rizika, kai klientai gali patirti nuostolių nesant likvidumo atitinkamoje reguliuojamoje rinkoje ir negalėdami parduoti vertybinių popierių kliento pageidaujamu laiku ar kaina, arba rinkos kainai artima kaina. Jei obligacijos yra išbraukiamos iš biržos sąrašo, jos gali tapti nelikvidžios. Reguluojamose rinkose nekotiruojamų obligacijų likvidumo rizika paprastai yra žymiai didesnė.

Valiutų rizika. Valiutų rizika gali atsirasti investuotojams investavus į obligacijas, kurių vertė nurodyta kita, o ne pagrindine investuotojo valiuta. Investuotojams, neturintiems pakankamai žinių apie valiutų riziką, mažiau rizikinga investuoti savo pagrindine valiuta.

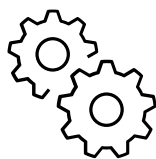
Įsipareigojimų nevykdymo rizika atsiranda tada, kai obligacijų emitentas nebegali mokėti nustatytų palūkanų ar atėjus obligacijų išpirkimo terminui grąžinti pagrindinės sumos obligacijų turėtojams. Emitento įsipareigojimų nevykdymo atveju investuotojas gali prarasti viską, ką investavo. Įsigyjant vyriausybės obligacijų yra mažiau tikėtina, kad emitentas taps nemokus negu įsigyjant įmonių obligacijas. Kalbant apie investicinio reitingo obligacijas, mažiau tikėtina, kad emitentas taps nemokus palyginti su spekuliacinio reitingo obligacijomis. Kai emitentui gresia bankrotas, jis gali nuspręsti restruktūrizuoti skolas. Restruktūrizuojant obligacijas, paprastai mažinama palūkanų norma ir (arba) nominali vertė, pratęsiamas išpirkimo terminas ar nustatomos kitos nepalankios sąlygos.

Rinkos rizika yra rizika, kad klientas patirs nuostolių dėl bendrų neigiamų kainų pokyčių vertybinių popierių rinkoje ar tam tikroje jos srityje. Neigiamus kainų pokyčius gali lemti, pavyzdžiui, prasti atitinkamos valstybės ar ūkio šakos ekonominiai rodikliai, nestabili ekonominė aplinka, nestabili vertybinių popierių rinka ir kt.

Palūkanų normos rizika. Palūkanų norma gali turėti įtakos obligacijų kainai. Palūkanų rizika yra susijusi su rinkos rizika – esmė ta, kad klientai gali patirti nuostolių dėl neigiamų pokyčių rinkoje – palūkanų normų pokyčių, palūkanų normų svyravimų, palūkanų normų skirtumų tarp skirtingos rizikos investavimo objektų, išankstinio skolų grąžinimo ir kt.

Reinvestavimo rizika yra būdinga pirmalaikio išpirkimo obligacijoms, nes emitentas gali atšaukti obligacijas iki išpirkimo termino, o investuotojas gali būti priverstas reinvestuoti gautas lėšas į mažesnio pajamingumo vertybinius popierius.

Kredito rizika. Klientai gali patirti nuostolių dėl sumažėjusios jų įsigytų finansinių priemonių vertės, suprastėjus vertybinių popierių emitento finansiniams rodikliams, patiriant ekonominių sunkumų ar esant kitiems panašioms rodikliams. Dėl blogų ekonominių rezultatų emitentas gali nesugebėti vykdyti su vertybiniais popieriais susijusių įsipareigojimų investuotojams.

Taikomi mokesčiai ir įkainiai

Pajamos, gautos iš investicinės veiklos, gali būti apmokestinamos (pavyzdžiui, pajamų mokestis už produktų pardavimą). Apmokestinimas priklauso nuo individualių kiekvieno kliento aplinkybių ir ateityje gali kisti. Klientai turėtų atsižvelgti į visas aplinkybes, susijusias su investicijomis ar už grąžą taikomais mokesčiais.

Įkainiai:

- Obligacijų prekybos mokestis
- Saugojimo mokestis

Išsamesnė informacija apie įkainius pateikta SEB kainyne.